

Rahandusministeeriumi 2011.
aasta raamatupidamise
aastaruande õigsus ja
tehingute seaduslikkus

Rahandusministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

Kokkuvõte auditeerimise tulemustest

Mida me auditeerisime?

Riigieelarve seadus kohustab Riigikontrolli igal aastal auditeerima ministeeriumide raamatupidamist ja tehingute seaduslikkust. Riigikontroll auditeeris Rahandusministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsust ja tehingute vastavust riigieelarve kasutamist reguleerivatele õigusaktidele.

Lisaks vaatas Riigikontroll, kas ministeeriumis ja tema valitsemisalas on toimiv sisekontrollisüsteem, mis loob eeldused investeeringuteks ja tööjõukuludeks eraldatud raha sihipäraseks kasutamiseks, varade säilimiseks ja heaperemehelikuks kasutamiseks. Samuti pööras Riigikontroll tähelepanu sellele, kas riigihangete seaduse peamisi printsiipe on järgitud.

Ministeeriumi 2011. aasta eelarvekulud olid 1,4 miljardit eurot ning ministeeriumi bilansimaht 31.12.2011. aasta seisuga oli 7,7 miljardit eurot.

Mida me auditi tulemusel leidsime ja järeldasime?

Riigikontrolli peamised järeldused on järgmised:

- Rahandusministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne kajastab olulises osas õigesti ministeeriumi finantsseisundit ja majandustulemust.
- Auditeeritud olulisemad majandustehingud on sooritatud kooskõlas riigieelarve seaduse ning 2011. aasta riigieelarve ja 2011. aasta riigieelarve seaduse muutmise seadusega. Auditeeritud ulatuses oli ministeeriumi investeeringuteks ja tööjõukuludeks eraldatud raha kasutatud sihipäraselt.
- Immateriaalsete ja materiaalsete varade soetamisel, kasutamisel ning üleandmisel on ministeerium ja valitsemisala asutused käitunud heaperemehelikult ja kehtivate reeglite kohaselt.
- Rahandusministeerium ja selle valitsemisala asutused on üldjuhul järginud riigihangete seadust, kuid puudusi esines hankimist reguleerivates kordades.

Rahandusministri vastus: Minister nõustus Riigikontrolli ettepanekutega ning leidis, et need on abiks sisekontrollisüsteemide ja finantsjuhtimise arendamisel.

Sisukord

Ministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja raamatupidamise korraldus	3
Ministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne on olulises osas õige	3
Ministeeriumi tehingute seaduslikkus	3
Ministeerium on järginud riigieelarve seadusi	3
Ministeerium on eraldatud raha kasutanud sihipäraselt	3
Varade soetamise ja kasutamise korraldus on hea	4
Ministeerium on üldjuhul järginud riigihangete seadust	4
Varasemate soovitude rakendamine	6
Endiselt ei ole täiendatud laenuarvestuse töökorda	6
Maksu- ja Tolliamet on asunud parandama andmevahetust kohtutäituritega	6
Riigikontrolli soovitud ja rahandusministri vastused	8
Ülevaade ministeeriumist	9
Auditi iseloomustus	9
Riigikontrolli varasemaid auditeid Rahandusministeeriumi valdkonnas	12
Lisa. Hinnangu andmise kriteeriumid	13

Ministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja raamatupidamise korraldus

Aruande õigsus

Ministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne on olulises osas õige

1. Ministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne, mis näitab ministeeriumi 2011. aasta tulemiks 2 miljardit eurot ja varade mahuks 31.12.2011. aasta seisuga 7,7 miljardit eurot, kajastab olulises osas õigesti ja õiglaselt, kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga ministeeriumi finantsseisundit ning lõppenud aruandeperioodi majandustulemust ja rahavoogusid.

Ministeeriumi tehingute seaduslikkus

Tehingute seaduslikkus

Ministeerium on järginud riigieelarve seadusi

2. Ministeeriumi valitsemisala 2011. aasta eelarvekulud olid 1,4 miljardit eurot. Riigikontrolli arvamusel on ministeeriumi olulisemad majandustehingud sooritatud, lähtudes riigieelarve seadusest ning 2011. aasta riigieelarve ja 2011. aasta riigieelarve seaduse muutmise seadusest.

3. Ministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne sisaldab riigi äriühingute Riigi Kinnisvara AS ja AS Eesti Loto ning riigi valitseva mõju all oleva sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskus majandusaasta näitajaid. Nende raamatupidamise aastaaruannetele on hinnangu andnud vandeaudiitorid, kes on auditeerinud raamatupidamise aastaaruannet, kuid ei ole seejuures hinnanud tehingute seaduslikkust.

4. Äriühingute Riigi Kinnisvara ASi (varad kokku 327 miljonit eurot) ja ASi Eesti Loto (varad kokku 9,5 miljonit eurot) ning sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskus (varad kokku 197 miljonit eurot) raamatupidamise aastaaruandeid auditeerinud vandeaudiitorid on andnud märkusteta arvamusel 2011. aasta raamatupidamise aastaaruannete kohta.

5. Punktides 10–17 on tehingute seaduslikkuse kohta esitatud tähelepanekud, mis ei mõjutanud Riigikontrolli arvamust, kuid viitavad puudustele sisekontrollisüsteemis või finantsjuhtimises.

Ministeerium on eraldatud raha kasutanud sihipäraselt

Eelarve kasutamine

6. Riigikontroll auditeeris, kas ministeeriumi töökorraldus ning sisekontrollisüsteem loovad piisava aluse investeeringuteks ja tööjõukuludeks eraldatud raha sihipäraseks kasutamiseks, ning kontrollis pisteliselt süsteemi toimivust.

7. Ministeeriumi valitsemisala 2011. aasta investeeringud olid 8,15 miljonit eurot ning investeeringud on auditeeritud ulatuses tehtud sihipäraselt.

8. Ministeeriumi valitsemisala 2011. aasta tööjõukulud olid 43,6 miljonit eurot ning tööjõukulud on auditeeritud ulatuses tehtud sihipäraselt.

Varade soetamise ja kasutamise korraldus on hea

Varade kasutamine

9. Riigikontrolli audiitorid osalesid valikuliselt ministeeriumi korraldatud inventuurides, tutvusid inventuure reguleerivate kordadega ja 2011. aasta lõpus korraldatud inventuuride dokumentatsiooniga. Samuti kontrollisid audiitorid pisteliselt varade soetamist ja üleandmist. Selle põhjal leiab Riigikontroll, et varade soetamise ja kasutamise korraldus on heal tasemel.

Ministeerium on üldjuhul järginud riigihangete seadust

Riigihangete korraldamine

10. Riigikontroll auditeeris ministeeriumi soetusi, sealhulgas riigihangete seaduse järgimist ministeeriumis ja valitsemisala asutustes. Seejuures keskenduti ministeeriumi ja valitsemisala asutuste riigihangete menetlust puudutavale sisekontrollisüsteemile ja hinnati valitud tehingute puhul tehtud hangete vastavust nii riigihangete seadusele kui ka asutuste endi sisekordadele. Kontrolli tulemusel tehtud tähelepanekud on toodud alljärgnevalt.

11. Riigikontroll ei tuvastanud üle piirmäära jäävate hangete korraldamata jätmist 2011. aastal.

12. Auditi tulemusena leidis Riigikontroll, et Rahandusministeeriumis (RAM) ning Maksu- ja Tolliametis (MTA) esines mitmel juhul ning Statistikaametis (STA) ühel juhul rikkumisi riigihangete registrile aruannete esitamise tähtaja järgimises nii üle- kui alla riigihanke piirmäära jäävate hangete osas.

13. Kolme Rahandusministeeriumi hanke puhul oli moodustatud hankekomisjon, kuhu kuulus vaid üks isik. Riigikontrolli arvamusel ei tohiks hanke menetlemise toiminguid teha vaid üks isik.

14. Ühe Maksu- ja Tolliameti hanke puhul ei olnud pakujate kvalifitseerimise, vastavaks ja edukaks tunnistamise protokollid allkirjastanud nõutud arv hankekomisjoni liikmeid. Protokollid olid allkirjastanud kaks komisjoni liiget neljast. MTA riigihangete korras on ette nähtud, et komisjoni koosolek on otsustusvõimeline, kui koosolekul osaleb vähemalt 2/3 selle liikmetest.

Puudused hangete tegemist reguleerivates sisekordades

15. Valitsemisala asutuste riigihangete tegemise juhendites ei olnud välja toodud järgmisi riigihangete edukaks korraldamiseks vajalikke aspekte. Näiteks ei olnud piisavalt täpselt kindlaks määratud,

- millised on riigihankekomisjoni ülesanded (STA);
- kes kinnitab hankeplaani (STA) ja kes jälgib hankeplaani vastavust eelarvele (STA); milliseid andmeid peab hankeplaani sisaldama (nt ei olnud MTA ja STA 2011. a hankeplaanis nimetatud riigihanke menetluse liiki ja ühegi asutuse hankeplaanis ei olnud toodud hankeliigi valiku põhjendust); millal hankeplaani üle vaadatakse ja seda vajaduse korral muudetakse (STA); kuidas korraldatakse erakorralisi hankeid, mida ei ole hankeplaanis nimetatud (RAM, STA);
- millal arvatakse hankedokumendid kinnitatuks (STA);

- millal esitatakse hanketeade ja millal hanke aruanne riigihangete registris avaldamiseks (STA, MTA, RAM, v.a lihtsustatud hanke puhul); kes ja millal registreerib hankelepingu riigihangete registris (STA, MTA, RAM);
- kui mitme pakkuja tuleb alla riigihanke piirmäära jääva soetuse korral pidada läbirääkimisi (STA); mida teha, kui puudub pakkuja paljus, ning millal tuleb lepingu kavandile lisada selgitus, miks on pakkujaid vähe (STA, MTA, RAM);
- millised andmed tuleb hankelepingu sõlmimise soovi kohta asutuse veebilehel avalikustada ja kelle ülesanne see on (STA, MTA, RAM);
- mida teha juhul, kui hinnapäringule ei tule vastust või kui on alla kolme pakkuja (STA, MTA);
- millistel tingimustel võib lepingut muuta, et tagada vastavus riigihangete seadusele (STA, MTA).

Riigikontrolli hinnangul tuleb asutuste sisemisi juhendeid täpsustada, et tagada hangete edukas läbiviimine ja hangete läbiviijate teadlikkus hankemenetlusele esitatavatest nõuetest.

Ühishangete tegemine

16. Valitsemisala asutuste 2011. aasta hankeplaanidesse polnud märgitud ühishankeid või puudus märged, et tegemist on ühishankega. Auditis selgus, et ühishankeid on korraldatud. Riigikontrolli arvamusele tuleb analüüsida ja planeerida asutuste tegevusi selliselt, et eelarves ettenähtud rahaga käidaks ümber säästlikult ning seaduslikult, tehes soetusi planeeritult ning konsolideerides võimaluse korral sarnased hanked. Kuna ühishangete protsessi ei olnud kirjeldatud ka ühegi valitsemisala asutuse sisemises hankekorras, siis ei olnud selge, mil moel koordineeritakse valitsemisalas ühishankeid, kes sellega tegeleb ja kuidas see dokumenteeritakse.

17. Riigikontrolli soovitus rahandusministrile: tagada tõhus hankekorraldus ja minimeerida hankekorraldusega seotud riske, sealhulgas

- täiendada asutustesiseseid riigihangete korraldamise juhendeid, sh kirjeldada ühishangete korraldamist;
- täiendada hankeplaanide selliselt, et ühishanked oleksid hankeplaanis märgitud;
- järgida riigihangete registrile aruannete esitamise tähtaegu;
- tagada, et hankekommisjonis oleks vähemalt kaks isikut.

Rahandusministri vastus: Valitsemisala asutused täiendavad käesoleval aastal riigihangete korraldamise juhendeid, võttes arvesse Riigikontrolli soovitusi. 2012. aasta hankeplaanis on kajastatud ka ühishanked.

Varasemate soovitude rakendamine

Laenuarvestuse töökord on endiselt uuendamata

Endiselt ei ole täiendatud laenuarvestuse töökorda

18. Riigikontroll on rahandusministrile teinud kahel varasemal aastal ettepaneku, täiendada laenuarvestuse töökorda selliselt, et oleks fikseeritud antud laenude sihipärase kasutamise kontrollimise kohustus ja selle sisu. Riigikontrolli arvates on laenu kasutamise kava puudumise ja aruandmise nõuete kokku leppimata jätmise korral keeruline järgida riigieelarve seaduse nõuet kontrollida laenulepingute täitmist. Laenuarvestuse töökorras oli küll kirjas antud laenude tagasimaksete kontrollimise nõue, kuid puudus laenude sihipärase kasutamise kontrollimise nõue ja seetõttu ka juhised, millest laenuhaldur saaks lähtuda. Eelmisel aastal vastas rahandusminister, et Riigikontrolli tähelepanek võetakse arvesse ja kõnealust töökorda muudetakse, kuid aruande koostamise seisuga ei olnud Riigikontrolli soovitus rakendatud.

19. **Riigikontroll soovitus rahandusministrile:** täiendada laenude töökorda laenude sihipärase kasutamise kontrollitoiminguga.

Rahandusministri vastus: Laenude andmise töökorda on uuendatud, võttes arvesse Riigikontrolli soovitusi. Töökord on Rahandusministeeriumi-sisesel kooskõlastamisel ja kinnitatakse käesoleval aastal.

Andmevahetus kohtutäituritega on arendamisel

Maksu- ja Tolliamet on asunud parandama andmevahetust kohtutäituritega

20. Riigikontroll tegi 2010. majandusaasta kontrolliaruandes tähelepaneku selle kohta, et kohtutäiturite esitatavate andmete kvaliteet on halb, ning andis soovitusi arendada maksukohuslaste registrit selliselt, et kohtutäituritel oleks võimalik oma nõuded ise infosüsteemi laadida, sest see välistab vajaduse tegeleda vigaste andmetega Maksu- ja Tolliametis. Rahandusministri vastuse kohaselt arendas MTA koostöös Registrite ja Infosüsteemide Keskusega (RIK) e-aresti süsteemi, et kohtutäituritel oleks võimalik edastada arestimise aktid MTA-le elektroonselt. Aruande kirjutamise ajaks on Maksu- ja Tolliamet koostöös RIKga käivitanud projekti „Elektrooniline arestimissüsteem“, mille raames valmib kohtutäituritele võimalus esitada ise arestinõudeid. Süsteem peaks tööle hakkama 1. jaanuaril 2013.

21. **Riigikontroll soovitus rahandusministrile:** tagada projekti „Elektrooniline arestimissüsteem“ rakendumine 2012. aasta jooksul, tekitades kohtutäituritele võimaluse ise esitada arestinõudeid, et vältida 2012. aasta tulude deklareerimisel kohtutäiturite üleliigset tööd esitatavate andmete kontrollil.

Rahandusministri vastus: Maksu- ja Tolliamet (MTA) ning Registrite ja Infosüsteemide Keskus jätkavad koostööd, et 2012. aasta tuludeklaratsioonide esitamise ajaks oleks kohtutäiturite arestinõudeid võimalik esitada elektroonselt (deklaratsioonide

esitamine algab 15.02.2013). Infovahetuse kanali loomine on võtnud oodatust kauem aega, kuna arendustööde maht on osutunud plaanitust suuremaks. Täna on infokanal arendamisel ja peatselt testimiseks valmis.

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu
finantsauditi osakonna peakontrolör

Riigikontrolli soovitused ja rahandusministri vastused

Riigikontroll andis auditi põhjal Rahandusministeeriumile mitmeid soovitusi. Minister Jürgen Ligi saatis 19.06.2012 oma vastuse Riigikontrolli soovitustele.

Rahandusministri üldised kommentaarid auditiaruande kohta

Täname Teid koostöö eest Rahandusministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande auditeerimisel. Teie poolt antud suunad on abiks sisekontrollisüsteemide ja finantsjuhtimise arendamisel.

Riigikontrolli soovitus	Auditeeritu vastused
Riigihangete seaduse järgimine 17. Riigikontrolli soovitus rahandusministrile: tagada tõhus hankekorraldus ja minimeerida hankekorraldusega seotud riske, sealhulgas - täiendada asutusesiseseid riigihangete korraldamise juhendeid, sh kirjeldada ühishangete korraldamist; - täiendada hankeplaane selliselt, et ühishanked oleksid hankeplaani märgitud; - järgida riigihangete registrile aruannete esitamise tähtaegu; - tagada, et hankekomisjonis oleks vähemalt kaks isikut. (p-d 10–16)	Rahandusministri vastus: Valitsemisala asutused täiendavad käesoleval aastal riigihangete korraldamise juhendeid, võttes arvesse Riigikontrolli soovitusi. 2012. aasta hankeplaanis on kajastatud ka ühishanked.
Laenuarvestuse töökord 19. Riigikontroll soovitus rahandusministrile: täiendada laenude töökorda laenude sihipärase kasutamise kontrollitoiminguga. (p 18)	Rahandusministri vastus: Laenude andmise töökorda on uuendatud, võttes arvesse Riigikontrolli soovitust. Töökord on Rahandusministeeriumi-sisesel kooskõlastamisel ja kinnitatakse käesoleval aastal.
Maksu- ja Tolliameti andmevahetus kohtutäituritega 21. Riigikontroll soovitus rahandusministrile: tagada projekti "Elektrooniline arestimissüsteemi" rakendumine 2012. aasta jooksul, tekitades kohtutäituritele võimaluse ise esitada arestinõudeid, et vältida 2012. aasta tulude deklareerimisel kohtutäiturite ülevõetud tööd esitatavate andmete kontrollil. (p 20)	Rahandusministri vastus: Maksu- ja Tolliamet (MTA) ning Registre ja Infosüsteemide Keskus jätkavad koostööd, et 2012. aasta tuludeklaratsioonide esitamise ajaks oleks kohtutäiturite arestinõudeid võimalik esitada elektroonselt (deklaratsioonide esitamine algab 15.02.2013). Infovahetuse kanali loomine on võtnud oodatust kauem aega, kuna arendustööde maht on osutunud plaanitust suuremaks. Täna on infokanal arendamisel ja peatselt testimiseks valmis.

Ülevaade ministeeriumist

Rahandusministeerium on valitsusasutus, kes täidab seadusest tulenevaid ja Vabariigi Valitsuse poolt seaduse alusel antud ülesandeid oma valitsemisalas. Ministeerium on aruandekohustuslik Vabariigi Valitsuse ees, kes suunab ja koordineerib tema tegevust ning teeb tema üle teenistuslikku järelevalvet.

Ministeeriumi valitsemisala ülesanneteks on valitsuse finants- ja ressursihalduspoliitika ning riigi eelarvepoliitika kavandamise koordineerimine ja elluviimine, maksu- ja tollipoliitika kavandamine ja elluviimine, majandusanalüüs ja -prognoos, avaliku teenistuse arendamine, riigiabi andmise lubade menetlemine ning riigiabi seaduslikkuse ja kasutamise üle järelevalve teostamine, riigihangetega seotud tegevuse korraldamine, riikliku statistika teostamine, valitsuse sisekontrollisüsteemi rakendamise ja siseaudiitori kutsetegevuse korraldamise koordineerimine, riigiraamatupidamine, riigi finantsvarade ja -kohustuste haldamine, riigile antav välisabi ja laenud ning sellekohaste õigusaktide eelnõude koostamine, sise- ja vandeaudiitorite, vandeaudiitorite ühingute ning Audiitorkogu üle järelevalve tegemine.

Ministeeriumi ja valitsemisala asutusi juhib rahandusminister. Struktuuriüksuste tööd juhib, ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste tegevust koordineerib oma pädevuse piires ja ministeeriumi asjaajamist korraldab kantsler. Kantsler juhib finantskontrolliosakonna, õigus- ja haldusosakonna ning kantslerile alluvate asekanterite, nõunike/ekspertide ja struktuuriüksuste juhtide kaudu teiste osakondade (v.a siseauditi osakond, mis allub vahetult ministriale) tööd.

Ministeeriumi valitsemisalasse kuulus 2011. aastal kaks ametit (Maksu- ja Tolliamet, Statistikaamet), kaks riigi äriühingut (Riigi Kinnisvara AS, AS Eesti Loto) ja üks sihtasutus (SA Keskkonnainvesteeringute Keskus). Lisaks on ministeeriumi valitseda osalused viies äriühingus, millest kolme osalused on omandatud varem (AS Rocca al Mare Suurhall, Tallinna Kaubamaja AS, Baltika AS) ning kahe äriühingu osalused omandati 2011. aastal nn kriminaaltuluna (SEB Aktiivne Pensionifond, OÜ Pro-tooted).

Ministeeriumi finantsseisundi ja majandustegevuse tulemuste kajastamise eest vastutavad aruandeperioodil minister Jürgen Ligi ning kantsler Veiko Tali. 2011. aasta majandusaasta aruande õigsust on oma allkirjaga kinnitanud minister Jürgen Ligi ja asekanter Ivar Sikk kantsleri ülesannetes. Ministeeriumi ja tema valitsemisala raamatupidamise igapäevast korraldamist koordineeris ministeeriumi finantsosakond eesotsas osakonnajuhataja Riina Virkusega.

Tabel 1. Ministeeriumi valitsemisala olulisemad näitajad*

	2007	2008	2009	2010	2011
Asutuste arv ministeeriumi valitsemisalas	4	4	4	3	3
Keskmine töötajate arv	2 787	2 683	2 481	2 507	2 572
Eelarvemaht (mln eurot)	278	1 612	1 434	1 264	1 408
Varade maht (mln eurot)	2 525	2 206	2 538	2 275	2 134

* Varasemate aastate eelarve ja varade maht on ümber arvestatud eurodesse.

Allikas: Rahandusministeeriumi saldoandmike süsteem ja Riigikassa andmebaas

Auditi iseloomustus

Auditi põhjus ja eesmärk

Riigikontroll peab riigieelarve seaduse kohaselt andma hinnangu ministeeriumite raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja majandustehingute seaduslikkusele.

Auditi eesmärgiks on avaldada arvamust Rahandusministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse ning tehingute seaduslikkuse kohta. Ministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne sisaldab varade ja kohustuste bilanssi 31.12.2011. aasta seisuga, tulemiaruanne, netovara muutuste aruanne ja rahavoogude aruanne 31.12.2011 lõppenud majandusaasta kohta, aastaaruande koostamisel kasutatud oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muid selgitavaid lisasid. Raamatupidamise aastaaruanne sisaldab täiendava aruandena riigieelarve täitmise aruanne ministeeriumi valitsemisala ulatuses.

Auditi ulatus ja käsitusviis

Rahandusministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse kohta arvamuse avaldamise käigus hindas Riigikontroll raamatupidamise aastaaruande vastavust Eesti raamatupidamise heale tavale. Hea raamatupidamistava tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuspõhimõtetele (Euroopa Liidu raamatupidamise direktiivid, rahvusvahelised finantsarvestuse standardid ja rahvusvahelised avaliku sektori raamatupidamise standardid) ning selle põhinõuded on kehtestatud Eesti raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid ja riigi raamatupidamise üldeeskirja nõuded.

Tehingute seaduslikkuse kohta arvamuse avaldamiseks auditeeris Riigikontroll, kas Rahandusministeeriumi tehingud on olulises osas sooritatud, lähtudes riigieelarve seadusest ning 2011. aasta riigieelarve seadusest ja 2011. aasta riigieelarve seaduse muutmise seadusest. Selleks keskenduti riigieelarve täitmise sihipärasusele ja läbipaistvusele, kontrollides Rahandusministeeriumi (valitsemisala) investeringute ja tööjõukulude kasutamise sihipärasust, eelarvest kinnipidamist ning ettemaksete ja tehtud kulutuste põhjendatust.

Lisaks arvamuse avaldamisele riigieelarve seaduse täitmise kohta pööras Riigikontroll seaduslikkuse auditeerimisel tähelepanu ka riigihangete seaduse ja riigivaraseaduse peamiste printsiipide järgimisele. Selleks kontrolliti valikuliselt, kas piirmäära ületavate soetuste puhul on järgitud riigihangete seaduses ette nähtud menetluskorda ja kas väiksemate soetuste puhul on kinni peetud riigihangete põhiprintsiipidest, ning hinnati, kas varasid on kasutatud, säilitatud ja võõrandatud heaperemehelikult. Samuti kontrolliti asutuse tegevust reguleerivate muude õigusaktide olulisemate nõuete täitmist; üksikasjalik nimekiri kontrollitud õigusaktidest on esitatud lisas.

Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI (Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon) auditistandarditega, kus on käsitletud nii finantsaruannete kui ka tehingute seaduslikkuse auditeerimist finantsaruannete auditi raames. Nende standardite järgi tuleb audit kavandada ja sooritada viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et finantsaruanded ei sisalda olulisi väärkajastamisi ja tehingud on olulises osas kooskõlas lisa B-osas nimetatud õigusaktidega. Auditi käigus koguti raamatupidamise aastaaruandes esitatud arvandmete ja avalikustatud info ning tehingute seaduslikkuse kohta tõendusmaterjali. Asjakohaste audititoimingute kavandamiseks võttis Riigikontroll arvesse õige ja õiglase raamatupidamise aastaaruande koostamiseks ja tehingute seaduslikkuse järgimiseks juurutatud sisekontrollisüsteemi, avaldamata arvamust sisekontrolli tulemuslikkuse kohta. Auditi käigus hinnati ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust, juhtkonna raamatupidamislike hinnangute põhjendatust ja raamatupidamise aastaaruande üldist esituslaadi. Riigikontroll leiab, et audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks asutuse raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja majandustehingute seaduslikkuse kohta.

Rahandusministeeriumi tegevusaruande kohta Riigikontroll arvamust ei avalda. Tegevusaruandes kontrolliti üle arvanded, mis tulenevad otse raamatupidamise aastaaruandest.

Tähelepanekutena on aruandes esitatud leiud, mis summade ning nende ilmnemise asjaolude ebaolulisuse tõttu Riigikontrolli hinnangut raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta ei mõjutanud, kuid mis teistsuguste tingimuste korral võivad viia oluliste vigade tekkimiseni raamatupidamise aastaaruandes või tehingute seaduslikkuses.

Aruandes ei ole kajastatud auditeerimise käigus leitud vähem tähtsaid puudusi, mille mõju pole märkimisväärne. Selliste puuduste kõrvaldamise vajadusele on auditeeritu tähelepanu juhitud kas neile saadetud märgukirjas või auditi käigus.

Ministeeriumi valitsemisalasse kuuluvate äriühingute ja sihtasutuste majandusaasta aruandeid on auditeerinud vandeaudiitorid. Riigikontroll ei ole nendes üksustes täiendavaid kontrollitoiminguid teinud. Riigikontroll on võtnud ministeeriumi raamatupidamise aastaaruandele arvamuse avaldamisel arvesse vandeaudiitorite arvamustes avalikustatud. Raamatupidamise aastaaruannetele sihtasutustes ja äriühingutes hinnangu andnud vandeaudiitorid ei ole seejuures hinnanud tehingute seaduslikkust.

Auditi lõpetamise aeg

Audititoimingud lõpetati mais 2012.

Auditi meeskond

Auditi meeskonda kuulusid auditijuht Krista Zibo, vanemaudiitor Kristi Kährin, audiitorid Angela Onno, Gert Schultz, Mart Peling ja nooremaudiitor Stella Iis.

Kontaktandmed

Auditi kohta saab lisainfot Riigikontrolli kommunikatsiooniteenistusest
tel +372 640 0704 või +372 640 0777, e-post riigikontroll@riigikontroll.ee.

Auditiaruande elektrooniline koopia (pdf) on saadaval koduleheküljel www.riigikontroll.ee.

Auditiaruande kokkuvõte on saadaval ka inglise keeles.

Auditiaruande number Riigikontrolli asjaajamissüsteemis on 2-1.8/12/60052/17.

Riigikontrolli postiaadress on:

Narva mnt 11a
15013 TALLINN
Tel +372 640 0700
Faks +372 661 6012
riigikontroll@riigikontroll.ee

Riigikontrolli varasemaid auditeid Rahandusministeeriumi valdkonnas

12.07.2011 – Rahandusministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

30.07.2010 – Rahandusministeeriumi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

30.07.2009 – Rahandusministeeriumi 2008. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

05.08.2008 – Rahandusministeeriumi 2007. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

11.07.2007 – Rahandusministeeriumi 2006. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse audit riigi koondaruandele hinnangu andmiseks

20.07.2006 – Rahandusministeeriumi 2005. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse auditeerimine riigi 2005. aasta majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks

27.07.2005 – Maksu- ja Tolliameti raamatupidamiskorraldus ja tehingute seaduslikkus 2004. aastal

25.07.2005 – Rahandusministeeriumi valitsemisala raamatupidamiskorraldus ja tehingute seaduslikkus 2004. aastal

Kõik aruanded on kättesaadavad Riigikontrolli koduleheküljelt www.riigikontroll.ee

Lisa. Hinnangu andmise kriteeriumid

- A. Raamatupidamise aastaaruande kohta arvamuse avaldamisel tugines Riigikontroll järgmistele kriteeriumidele:
- varad ja kohustused eksisteerivad 31.12.2011. aasta seisuga;
 - varad ja kohustused kuuluvad 31.12.2011. aasta seisuga ministeeriumile;
 - tehingud või sündmused toimusid 2011. aastal;
 - kõik varad, kohustused, tehingud ja sündmused on kajastatud ning näitajad avalikustatud;
 - varad ja kohustused on kajastatud õiges väärtuses;
 - tehingud või sündmused on kajastatud õiges summas ning tulud ja kulud on kantud õigesse perioodi;
 - näitajad on avalikustatud, klassifitseeritud ja kirjeldatud kooskõlas raamatupidamise hea tavaga;
 - tegevusaruandes toodud arvuline info, mis tuleneb raamatupidamise aastaaruandest, on kajastatud õigetes summades.
- B. Tehingute seaduslikkuse kohta arvamuse avaldamisel tugines Riigikontroll järgmistele õigusaktidele:
- 2011. aasta riigieelarve seadus, §-d 1–2, 14;
 - 2011. aasta riigieelarve seaduse muutmise seadus;
 - rahandusministri 02.01.2006. aasta määrus nr 1 „Riigieelarve kassalise teenindamise eeskiri”;
 - riigieelarve seadus, §-d 8, 23–32, 36–37, 40.
- C. Lisaks hindas Riigikontroll tehingute kontrollimisel kooskõla järgmiste olulisemate õigusaktidega:
- avaliku teenistuse seadus, §-d 9–10, 24, 37–46, 79–81, 107–108, 111–112, 131–134;
 - erastamisest laekuva raha kasutamise seadus, § 7;
 - Eesti Haigekassa seadus, §-d 37–39;
 - riigihangete seadus, §-d 3–5, 10, 14–15, 19, 23, 26–27, 37, 69;
 - riigivaraseadus, §-d 2, 4, 10–33, 37, 76–77, 90–91;
 - riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadus, §-d 10–11;
 - sotsiaalmaksuseadus, §-d 2–4, 7–9;
 - tulumaksuseadus, §-d 40–43, 48;
 - töölepingu seadus, §-d 1, 4–5, 9, 15, 21, 28–29, 33–34, 43–45, 54–65, 67–71, 79–89, 91–100;
 - töötuskindlustuse seadus, §-d 4, 40–42;
 - õppetoetuste ja õppelaenu seadus, §-d 18, 28;

- Eesti keskmise palgaga seotud ametipalkade maksmise ajutise korralduse seadus;
- Vabariigi Valitsuse 11.06.2009. aasta määrus nr 91 „Keskmise töötasu maksmise tingimused ja kord“;
- Vabariigi Valitsuse 30.12.2008. aasta määrus nr 182 „Riigiteenistujate töötasustamine“;
- Vabariigi Valitsuse 25.08.2004. aasta määrus nr 284 „Õppelaenu tagasimaksmise ning kustutamise tingimused ja kord“;
- Vabariigi Valitsuse 28.03.2001. aasta määrus nr 111 „Haigekassa reservikapitali vahendite paigutamisele piirangute kehtestamine“;
- rahandusministri 27.10.2003. aasta määrus nr 96 „Haigekassa reservkapitali vahendite paigutamisele lisapiirangute kehtestamine“;
- Vabariigi Valitsuse 05.01.2001. aasta määrus nr 3 „Eesti Haigekassa põhikiri“;
- Vabariigi Valitsuse 19.12.2001. aasta määrus nr 471 „Eesti Töötukassa põhikiri“;
- Vabariigi Valitsuse 21.08.2003. aasta määrus nr 220 „Riigieelarve vahendite arvel laenu andmise tingimused ja kord“.
- Vabariigi Valitsuse 27.08.1996. aasta määrus nr 221 „Vabariigi Valitsuse omandireformi reservfondist raha eraldamise ja kasutamise korra kinnitamine“;
- Vabariigi Valitsuse 16.11.1999. aasta määrus nr 346 „Vabariigi Valitsuse reservist raha eraldamise ja selle kasutamise kord“;
- Vabariigi Valitsuse 18.03.2004. aasta määrus nr 77 „Riigi raha, väärtpaberite ning muu finantsvara paigutamise ning sellega seonduvate finantsriskide juhtimise põhimõtted ja üldised piirangud“;
- Vabariigi Valitsuse 22.03.2004. aasta määrus nr 79 „Valuuta-, krediidi-, likviidsusriskide ja muude stabiliseerimisreservi haldamisega seonduvate finantsriskide juhtimise põhimõtted ja üldised piirangud ning stabiliseerimisreservi varade koosseisu ja väärtuse aruande vorm“;
- Vabariigi Valitsuse 10.03.2011. aasta määrus nr 33 „2011. aasta riigieelarve seaduses“ kohaliku omavalitsuse üksustele määratud tasandusfondi toetuse, muude toetuste ja hüvitiste jaotus ning jaotamise ulatus, tingimused ja kord“.

Loetelus on esitatud ka auditeeritud perioodil kehtinud, kuid auditaruande allkirjastamise hetkeks kehtivuse kaotanud õigusaktid.